

ВОЇН СВІТЛА, ВОЇН ДОБРА

Володимир Труш: in memoriam
(10.IX 1977 – †31.X 2015)

Ми не обираємо боротьбу за Батьківщину, вона обирає нас. А обравши, примушує віддати не лише власне життя, вона потребує життя найдорожчих людей.

Юрій Сорока, "Іван Богун" (2010)

У кожного свій рахунок у цій війні.

Неоголошений, "гібридний", підступний. Війні, яку й досі здебільшого воліють соромливо йменувати "антитерористичною операцією". Якщо так, – то це, мабуть, найдовша і найкривавіша антитерористична операція в історії людства. Адже чисельність її жертв уже давно вимірюється тисячами... Та це саме той випадок, коли ці страхітливі цифри – не бездушна статистика, а болючий нервовий вузол особистих втрат, родинних трагедій, життєвих катастроф.

Обличчя кожного в довжелезній шерензі загиблих на цій війні не зливається з іншими в присмерковому

Володимир Труш перед від'їздом в АТО, березень 2015 р.

тумані забуття, а навпаки, проступає чіткими індивідуальними рисами, немовби вирізьблене з мармуру.

Одне з цих облич аж надто впізнаване для академічної спільноти Франкового університету.

Усі ми добре пам'ятаємо ці добрі очі, цю скромну, аж ніби сором'язливу усмішку, цю неквапливу, але впевнену ходу свого колеги, товариша, друга...

І з подивом упізнавали його зовсім не маєстичну постать ув образі харизматичного козака-характерника з усіма його необхідними зовнішніми атрибутами: козацьким чубом, козацькими вусами, козацькою люлькою. Тільки що з автоматом замість шаблони та в камуфляжі замість шароварів.

Невже це наш Володя, яким ми його знали?..

Чи не знали?..

Так, це таки Він – наш Володя. Володи-мир, Володар Миру, в імені якого було закладене прагнення рівноваженої гармонії зі світом та внутрішнього спокою. І Воїн Світла, Воїн Добра з крицевим козацьким характером та козацькою ж таки волелюбністю, якої ми часто-густо не помічали за його добродушним поглядом на світ.

Ім'я Володимира Труша стало першим – і, дай Боже, щоб останнім! – з науково-педагогічного складу Львівського національного університету імені Івана Франка у мартирологу жертв Російсько-української війни 2014–2015 рр.

31 жовтня 2015 року, у лісі під Авдіївкою на Донеччині, на ворожому мінно-вибуховому пристрої підірвалися двоє офіцерів Збройних сил України: капітан Віталій Кравченко (бойове псевдо “Гектор”), заступник командира 2-го механізованого батальйону 53-ї окремої механізованої бригади (ОМБр), та його побратим капітан Володимир Труш (позивний “Артист”), в. о. командира роти цього-таки батальйону. Вони товаришували з часів спільної служби в 24-й ОМБр, де Віталій Кравченко був командиром роти, Володимир Труш – його заступником із роботи з особовим складом.

Володі 10 вересня виповнилося 38 років. У нього залишилися дружина і двоє синів, 10 і 3 років.

Старший викладач факультету культури і мистецтв Франкового університету (звідси і його “творче” псевдо “Артист” – себто людина мистецтва), він був мобілізований у лютому 2015 року. Отримавши повістку, не вагаючись, поїхав у військкомат, сливе блискавично пройшов медогляд – і проміняв костюм та краватку університетського викладача на армійський однострій. Короткий час підвищував військову кваліфікацію в Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, де в студентські роки

проходив вишкіл як офіцер-виховник. А наприкінці березня рушив у так звану “зону АТО”. Спершу ніс службу у Гірському на Луганщині, а згодом разом зі своєю частиною був скерований на передній край – у рубіжну Авдіївку, що межує з об'їзною дорогою Донецька... Усього за кілька кілометрів від славетного, дощенту знищеного аеропорту...

Там, поблизу окружної українського міста, окупованого рашистами, і загинув разом із побратимом – під час так званого “перемир'я”, у ясний, сонячний осінній день, коли, за офіційними даними, не було військових втрат з нашого боку...

Він загинув як воїн.

Але ми пам'ятаємо його передусім як мирну, толерантну, спокійну, виважену людину з дивовижно добрим і щедрим серцем. Спочатку як студент, згодом – викладач Франкового університету, Володя умів з однаковою мірою поваги й доброзичливості ставитися і до своїх учнів, і до молодших та старших колег.

21 рік – із 38 літ свого земного життя – Володи-мир Труш був нерозривно пов'язаний з alma mater. Університет імені Івана Франка – його єдине місце праці, другий дім і творча лабораторія.

Зі Львівським університетом Володя пов'язав свою долю ще 1994 року, коли вступив на підготовче відділення, щоб наступного, 1995-го, поповнити шерег студентів-першокурсників філологічного факультету. Закінчивши його 2000 року і здобувши диплом викладача української мови та літератури, вступив до аспірантури. Темою своїх наукових зацікавлень обрав бібліографічну спадщину Іларіона Свенціцького. Працював над нею наполегливо, проте не зміг уникнути виконання складних і здебільшого невдячних адміністративних обов'язків.

Окрім сумлінної праці на кафедрі бібліотечно-навства і бібліографії, на якій пройшов шлях від старшого лаборанта – до старшого викладача, Володимир Труш у 2001–2002 роках перебував на посаді заступника декана філологічного факультету, а в 2003–2006 — заступника декана факультету культури і мистецтв. Розбудовував організаційну структуру та матеріально-технічну базу щойно створеного факультету, відповідав за процедуру ліцензування нововідкритих напрямів та спеціальностей, поселення студентів у гуртожиток, вирішував цілий спектр питань – від господарських до навчально-виховних. Як член Видавничої ради готував матеріали про факультет до Енциклопедії Львівського університету.

Без перебільшення, його внесок у становлення наймолодшого (на той час) підрозділу Університету

годі переоцінити. Водночас він ніколи тим не хвалився й ні на що не скаржився. Щойно виникала якась потреба – без жодного зітхання чи нарікання брався за найскладнішу чи найнуднішу справу. Не шкодуючи власних сил і часу, щедро тратив їх на користь Університету, не чекаючи винагороди чи спеціального заохочення.

Володя ніколи не цурався роботи – навіть найбільш марудної й невдячної. Так, саме завдяки його зусиллям було упорядковано іменні покажчики до вагомих видань кафедри театрознавства та акторської майстерності рідного факультету: “Життя і творчість Леся Курбаса” (упорядник та науковий редактор Богдан Козак; Львів; Київ; Харків, 2012) та “Історії українського театру в Галичині” Степана Чарнецького (Львів, 2014). Ця, здавалося б, суто технічна справа вимагала неабиякої ретельності, пильності й відповідальності. І Володя робив її саме так – як усе, до чого брався. Інакше не вмів...

Як справжній чоловік, він добре знав слово “треба”. Треба, попри цілоденну втому, сісти за кермо, щоб терміново відвезти якісь важливі документи до Києва чи Франківська? Володя їхав. Треба повести студентів до музею чи театру? Володя вів. Треба принести з дому пачку паперу, бо на кафедрі закінчився? Володя ніс.

Був безвідмовний, бо почуття обов’язку ставив вище за власні інтереси.

Таким став і воїном, офіцером, командиром. До обов’язків заступника командира роти з роботи з особовим складом ставився не формально, а відповідально, з усім серцем дбаючи про своїх підопічних, розділяючи їхні тривоги і радощі, переймаючись прикрощами і невдачами. Ненавидів матюки, нехлюйство й пияцтво. Боровся з ними, як тільки міг. Прикметний епізод: коли капітану Трушеві набридло, що деякі недисципліновані солдати його роти зловживають оковитою, він просто прийшов до одного з таких “генделіків”, де вони зазвичай “затарювалися”, і спокійно промовив: “Ще раз дізнаюся, що ви продаєте горілку солдатам, – і вашого магазину не буде”. І поклав на прилавок кільце від гранати...

У цьому вчинку – весь Труш: рішучий і спокійний.

Уся його чоловіча натура – людини слова і людини вчинку.

Людини обов’язку.

Цікава деталь, яка чимало дає для розуміння засад світогляду Володимира Труша. Спершу, як сам зізнавався, він хотів стати священиком, та зрештою обрав інший шлях служіння – служіння українському

Слову. Для нього воно завжди було сакральним, і в цьому благоговійному ставленні до рідної мови як до многоцінної Святини не було й дрібки фальшивого пафосу чи кон’юнктурного позерства.

Українська мова для Володимира Труша – це не тільки мова предків, материнської колискової та батьківських заповітів, та й не тільки предмет наукових філологічних студій. Це головний атрибут нації, її найдорожчий скарб, дім буття і духовна зброя.

Наскільки важливим для нього було мовне питання, можна пересвідчитись, переглянувши його дописи на персональній сторінці в соціальній мережі Facebook, передусім написані уже в час перебування в зоні воєнних дій. Більшість із них стосується саме рідної мови як неодмінної умови самостійного державного буття.

Він жив українським словом, у ньому і для нього. І заслуга в цьому не тільки високої львівської філологічної школи з її багатими традиціями, а й передусім родинного виховання. Тож окрема дяка його батькам, що виховали свого сина таким.

Володя не був ученим-лінгвістом (натомість його дружина Олена – український мовознавець, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови нашого Університету). Проте для утвердження авторитету рідного слова зробив чимало, особливо вже в час служби в ЗСУ. Його побратими шанобливо згадують, що капітан Труш завжди розмовляв винятково державною мовою, причому суворе дотримання всіх її літературних норм і без диплома видавало в ньому філолога. Він доброзичливо поправляв мовні огріхи інших і терпляче допомагав опанувати українську тим, хто нею недостатньо володів. Своїм пієтетом до Слова огрівав серця інших. І ніколи не шкодував того слова – доброго, щирого, чесного, щоб підтримати тих, хто цього потребував.

Він був щедрий на любов – не декларативну, а діяльну. І йому відповідали взаємністю – студенти, колеги-викладачі, співробітники різних допоміжних відділів і служб... Усюди його знали й усюди йому раділи. Він любив – і його любили. Був швидкий на допомогу й не чекав прохань: достатньо було бачити потребу в ній. І Володя завжди був першим, коли хтось такої підтримки потребував. Натомість сам майже ніколи не просив про бодай якусь допомогу – навіть вирушаючи на війну. Хіба що не для себе...

Ось як, наприклад, попросив своїх колег із факультету культури і мистецтв організувати Шевченківський концерт для військовослужбовців, які, як і він сам, проходили підготовку на базі Навчального центру Академії сухопутних військ. Факультет радо відгукнувся, і святочна академія справді відбулася наприкінці березня 2015 року. Щоправда, її натхненник та ініціатор, на жаль, у ній особистої участі не

взяв – на той час уже поїхав на фронт... Але незрима його присутність та підтримка була відчутна – і для колег-митців, і для військовиків...

Із такою ж повагою, як до рідного слова, Володимир Труш ставився до національних традицій. Недарма багато хто з бойових товаришів згадує, як ревно й дбайливо Володя готувався до відзначення Великодня за українськими звичаями – і не тільки сам, а й інших ангажував. Лагодили кошики, вдягали вишиванки під камуфляж, ішли до церкви, щоб усе було, “як удома”...

І справа ця святочна мала для нього далеко не формально-ритуальне значення. Пильнувати прадідівських християнських обрядів було для Володі так само органічним, як дихати. Ходити до церкви, причащатися, сповідатися, колядувати на Різдво, святити паску на Великдень – усе це означало для нього бути українцем. Ні, не з великої літери – просто українцем: щирим і справжнім, як хліб і вода.

Так само щирим і справжнім був його патріотизм: не фразеологічно-гасловий, а практично-дієвий.

Тому й не стояв він перед дилемою: їхати на Схід виконувати свій військовий обов’язок, захищаючи Українську Державу зі зброєю в руках, чи якось уникнути цього, сховавшись від ризиків і небезпек. Знаю: не вагався жодної миті. Мав чимало нагод і можливостей залишитися в зоні “мирного” життя, але не скористався жодною з них.

Уже поїхавши в “зону АТО”, він умів тримати в добрій напрузі й організовувати до шляхетних справ своїх друзів і колег, які залишалися тут, по цей бік війни: то до придбання автомобіля для їхньої частини, то до передачі українських книг для тамтешніх шкільних бібліотек від українських вояків.

– Друже Труше, які книги?! Кому вони там потрібні? Хто їх там читатиме? Там же війна! – питали його, дивуючись такому незвичному проханню.

– Читатимуть. І наші воїни, і місцеві українці, які десятиліттями тут не бачили книжки рідною мовою, – твердо відповідав Володя і гірко підсумовував: – Звідки ж тут візьметься Україна, як навіть у шкільних бібліотеках годі відшукати сучасну українську книгу?

Йому вірили. І збирали книги (у тім числі чималий стос передала й Наукова бібліотека нашого Університету). І надсилали туди, “на війну”, з адресою: “Капітану Трушеві. До запитання”. А він ніс їх до тамтешніх шкіл. Дарував бібліотекам. Говорив із місцевими учнями та вчителями, переконуючи, наскільки важлива українська книга – для української молоді й Української Держави. При цьому так характерно поєднуючи “фірмово трушівські” м’якість і твердість: м’який, доброзичливий тон – і тверді національні переконання.

Мир, доброту, знання!
На добру пам'ять!
Артіст (Володимир Труш)

Не ми бираємо боротьбу за
"Батьківщину" – вона обирає нас.
А обравши, вимагає від нас
не лише кращого життя, але й
життя найдорожчих людей.

Автограф Володимира Труша на прапорі
у День Незалежності, 2015 р.

Він не соромився й не втомлювався дякувати за допомогу – не лише від себе особисто, а передусім від своїх соратників:

“Друзі! Шалено вдячний усім Вам за підтримку. Окрема подяка від побратимів моєї роти. Вони справжні герої. Вистояли під шквальним вогнем артилерії та безперервними атаками під Кримським 70 діб навіть після того, коли інші підрозділи з флангів і в тилу після перших обстрілів відступили. 4 двохсотих і більше 20 трьохсотих. 3-є з психічними розладами. Артобстріли – від 2000 до 4000 на тиждень. Дякую долі, що дарувала можливість бути у такому колективі. ...Вибачте за довгий монолог. Ще раз дуже дякую!”

Дякував. І тішився, що праця його – там, на Сході – була недаремною.

Розповідав журналістам: *“Приємно, що тут, на Сході, люди змінюються. Вони починають розуміти, що таке Україна, що таке Батьківщина. І надзвичайно приємно, коли проїжджаєш в населених пунктах, і вибігають маленькі дітки, щиро махають руками і викрикують: “Слава Україні!”*”

– Героям слава! – відповідали ми радісно на ці Володині теплі слова, – ще не до кінця усвідомлюючи, яким саме героям.

Закономірно, що особливою сторінкою в житті Володі стала Революція Гідності. Уперше на Майдані ми поїхали разом, обурені брутальним побиттям студентів (у тім числі й нашого Університету) вночі 30 листопада 2013 року. Цього дня Труші в колі друзів відзначали родинне свято (а такі події в їхній сім’ї завжди шанували й ревно пильнували!), проте, почувши моторошні новини зі столиці, Володя, ні хвилиночки не вагаючись, прямо з-за святкового столу рушив до Києва разом із кількома товаришами. Багато хто тоді не наважився, міркуючи про наслідки, а він – поїхав, хоча ще не розвіявся димок із задутих свічок на торті. Хто ж знав, як невдовзі запахне нам іншим димом: *“Торіла шина, палала...”*

Пам’ятаю, яке враження справила на нього атмосфера Майдану. Його завше теплі очі палали особливим вогнем, а добре серце співало в унісон із тисячами інших українських сердець. Недарма саме Володимир Труш став представником факультету культури і мистецтв у страйковому комітеті Університету під час Революції Гідності.

Пригадую, після чергового нічного чергування на Майдані, ми мусили поїхати до Львова, де чекали нагальні невіршені робочі й родинні питання, щоб незабаром повернутися знову до революційного Києва. А Володя все відкладав хвилиночку від’їзду: *“Чекай, ще один раз гімн проспівасмо – і тоді...”* (на початку кожної години весь Майдан багатоголосим хором виконував *“Ще не вмерла України ні слава, ні воля...”*). І ми співали. Потім носили дрова, грілися біля багаття, пили гарячий чай з рук волонтерок з осяйними очима ангелів, їли козацький куліш з пластикових шкляночок... Минала година, друга, третя, а Труш усе не міг ніяк розпрощатися з Майданом.

Мабуть, так і не розпрощався.

Майдан не просто взяв його за живе (як більшість із нас) – він проник у глибину його серця, пульсував, жив у ньому як органічна частка його української душі. Не останньою чергою, саме тому й без найменших сумнівів рушив на український Схід – та-

кий близький і такий далекий, такий рідний і такий чужий...

Так, він був м’яким і добрим до людей. “Однак, коли йшлося про Україну та її майбутнє, то він був принциповим і навіть упертим, – слушно зауважив Ректор Львівського національного університету професор Володимир Мельник у прощальному слові під час похорону загиблого героя: *“Володимир пішов на Схід воювати з російським агресором, не шукаючи причин уникнення цього святого обов’язку. Він розумів, що, можливо, йде на смерть, але свій вибір зробив свідомо”*.

Наділений найкращими рисами українського національного характеру – врівноваженістю, погідністю, господаровитістю, гостинністю, м’яким, доброзичливим гумором – Володимир Труш був народжений для довгого, щасливого й розважливого життя, повного чесного труду й тихих сімейних радощів. Він був покликаний для миру, та загинув на війні. Задля того, щоб мир запанував на його рідній землі.

“Ми не обираємо боротьбу за Батьківщину, вона обирає нас. А обравши, примушує віддати не лише власне життя, вона потребує життя найдорожчих людей”.

Ці слова з історичного роману Юрія Сороки *“Іван Богун”* (2010) Володимир Труш обрав гаслом свого життя. Саме їх він написав на державному прапорі України – як послання для нас усіх, нині сухих і ще ненароджених. Такі прапори, як коштовну реліквію, не раз дарував тим, із ким зріднила його війна. І завжди з цим-таки власноручним написом.

Страшну пророчість цих слів ми збагнули лише тепер. Сьогодні вони звучать для нас, як заповіт.

Пам’ятаймо жадливу ціну, яку було заплачено за це кредо.

...Того скорботного дня, коли Львівський національний університет імені Івана Франка (разом із родиною, друзями, земляками, військовими товаришами, численною міською громадою) прощався зі своїм студентом, випускником, аспірантом, працівником, над величною спорудою головного корпусу лунало скорботне *“Плине кача по тисині...”*

Цього разу – для нього.

Над домовиною свого батька-героя його 10-річний старший син прийняв із рук його бойових побратимів козацьку шаблю, як символ лицарської доблесті й честі, як найдорожчий скарб.

Не забудьмо цих дитячих сліз, цих судомно стиснених вуст, цієї козацької шаблі у ще тонких, але вже по-чоловічому міцних хлоп’ячих пальцях.

Прощання викладачів та студентів Львівського національного університету імені Івана Франка з капітаном Володимиром Трушем біля головного корпусу на вул. Університетській, 1.

Під час прощальної церемонії побратими по зброї передали козацьку шаблю Володимира Труша його старшому синові Миколі.

Цей вірш був прочитаний у Церкві Святої Анни під час чину похорону Володимира Труша 4 листопада 2015 року.

КАРБИ ПАМ'ЯТІ

Пам'яті воїна-викладача Володимира Васильовича Труша

Війна забрала чергове життя
І сина, й чоловіка, батька, брата...
І скільки треба жертв для майбуття?
Хіба земля ще ними не багата???

Життя – це плід любови й Божий дар.
І лиш геройська смерть – прояв Любови,
Що пломеніє за близьких, як жар,
І кличе кожного до справжньої обнови.

Єднаймося у молитві до Творця,
Єднаймося в добродійстві до народу,
Щоби Господь не відвернув лица
І дарував нам перемогу і свободу!

Пішов наш друг і старший викладач
По нагороду, що найвища в світі.
Бо хто в час боротьби не був глядач,
Той в Україні житиме у міті!

Свобода для Володі – не слова,
Але відповідальність за державу.
Хай пам'ять у ділах буде жива!
Слава Вкраїні і Герою слава!

*3 листопада 2015 р.
Архиєрей Борис (Володимир Харко)*

Хай у пам'ять кожного з нас вкарбується образ
цього мужнього, не по літах дорослого хлопчика.
І його хороброго, самовідданого батька – з лагідною
усмішкою на вустах і дитячою щирістю в очах.

Не забудьмо.

І не пробачмо.

Ніхто не в змозі оскаржити чи тим паче скасувати
жорстокий присуд долі.

Від нас залежить лише, щоб пам'ять про героїв
була справді вічною.

Бо ніхто не вмирає даремно.

Кожна смерть на цій війні – для нашої перемоги.

Ніхто не любить даремно.

Кожна любов на цій війні – для нашої перемоги.

У нас ніхто не відбере нашої любові – і нашого
болю.

Бо лише тепер ми по-справжньому зрозуміли, що
любов – це коли болить.

У нас неймовірно багато любові і болю.

І саме тому ми переможемо у цій війні.

Слава Україні.

Героям слава.

Ми тепер точно знаємо, яким саме Героям.

Богдан ТИХОЛОЗ